

*Куц О. В.,
Студентка 2 курсу, групи 201–ГФ
Наук.керівник: Дмитренко О.В.,
к.філол.н., доцент кафедри іноземних мов
Полтавського національного технічного
університету імені Ю.Кондратюка*

РОЗВИТОК КАЗКИ ЯК ЛІТЕРАТУРНОГО ЖАНРУ

Особливий інтерес до народної творчості й до створення літературних казок виникає в Європі у 18-19 столітті. Це був час, коли європейські народи боролися за незалежність, обстоювали рідну культуру й мову, тому збирання й обробка фольклору, а також наслідування фольклорних творів було надзвичайно важливою справою для розвитку націй і національностей.

Казка – це епічне оповідання чарівно-фантастичного, алегоричного і соціально-побутового характеру зі своєрідною системою художніх засобів, які допомагають сатиричному викриттю негативних образів. Специфікою казок є головні образи, які є завжди антагоністичні: один уособлює добро та прекрасне, а інший є втіленням зла та потворного [1, с. 3].

Вивчення фольклорних жанрів малої епіки не полишають вже декілька поколінь науковців. Казковий жанр й до сьогодні залишається одним з актуальних у сучасній літературі. Його інформативність, на думку С. Карпенко, полягає у символічності образів і філософському розумінні добра і зла [3, с. 58].

Зародження та розвиток літературної казки досліджувало чимало вчених, серед яких В.Бахтін, Л.Дереза, Л.Дунаєвська, В.Зусман, С.Карпенко та інші.

Метою даної статті є дослідження питання розвитку казки як літературного жанру. Відповідно до поставленої мети ми намагаємося визначити власну характеристику цього жанру, з'ясувати специфіку казки, надати класифікацію, згадати творчість найвідоміших письменників.

В історії літературознавства окремою гілкою постає питання поділу сюжетів казок на види. Ми погоджуємося з традиційною класифікацією, це –

казки про тварин (птахів, рослин, комах), чарівні (їх іноді називають героїчні чи фантастичні) та суспільно-побутові (реалістичні, новелістичні) [4, с. 405 – 407].

Перші митці, що звернулися до жанру казки, зібрали, систематизували, обробили, поклали на літературну мову твори усної народної словесності, надали їм «друге життя». І одним із них був відомий французький письменник Шарль Перро (1628-1703). Його казки користувалися особливою популярністю у Західній Європі. Вони веселі, цікаві, невимушені, не обтяжені зайвою мораллю; у них відчувається віяння народної поезії, в якій вони народились. Славу Шарлю Перро приніс збірник «Казки матусі Гусині», куди входили відомі казки «Спляча Красуня», «Кіт у чоботях», «Хлопчик мізинчик», «Синя борода» та інші.

Послідовниками Ш. Перро у Німеччині були науковці - брати Якоб та Вільгельм Грімм. Вони були мовознавцями, професорами університетів Геттінгена та Берліна, збирачами та упорядниками фольклору, обробляли казки, наближаючи їх до норм німецької літературної мови. У збірці «Дитячі та домашні казки», що вийшла у світ у 1812 році, налічується понад 200 казок. Тут представлені казки різних видів: про тварин, чарівні та побутові. У творах поряд із фантастичними персонажами діють реальні герої, відтворено типові картини з життя народу, типові характери і взаємини між людьми. Найбільш відомі казки братів Грімм: «Попелюшка», «Гензель і Гретель» «Вовк і семеро козенят», «Бременські музиканти», «Білосніжка», «Пані Метелиця», тощо [1, с. 2 – 4, 24].

Народні казки дали поштовх для фантазії багатьом митцям, які створювали власні художні твори за фольклорними зразками. Вагомий внесок у розвиток західноєвропейської літературної казки зробили Х.К.Андерсен, німецькі письменники В.Гауфф та Е.Т.А.Гоффман, чиї казки сповнені фантастико-алегоричних і сатиричних мотивів та мають глибокий філософський зміст. Достатньо згадати казку «Крихітка Цахес, на прізвисько Циннобер» Гоффмана, або відомі казки Вільгельма Гауффа «Карлик-Ніс» і

«Каліф-Лелека». Ці твори, з їх гострою соціальною проблематикою, знаходять своїх прихильників серед дорослої аудиторії.

У країнах Східної Європи на початку 19 століття (період предромантизму) виник особливий інтерес до фольклорного жанру казки. Для представників цієї літературної течії характерно звертання до усної народної творчості, в якій вони знаходили мотиви, сюжети та образи, співзвучні їхньому світосприйняттю. Літературна казка – це авторський твір, який наслідує події, образи, будову, засоби виразності народної казки, але разом з тим утілює авторські думки, уявлення про світ, ідеали. Найяскравішими представниками цього жанру у Росії були П.П.Єршов, В.І.Даль, В.Ф.Одоевський, О.М.Толстой. Але апофеоз у розвитку російської літературної казки належить О.С.Пушкіну.

Отже, отримані результати дозволять стверджувати, що казка – це давній за походженням і популярний у народі епічний жанр фольклору; переважно прозове оповідання про вигадані та фантастичні пригоди героїв, де найголовнішою особливістю є художня вигадка. Доречним є те, що сюжет завжди чіткий та позбавлений надмірних деталей. Разом з цим, кожна казка має свої особливості, які, в свою чергу роблять її унікальною та цікавою.

Література

1. Гузь О. О. *Жанрова специфіка фольклорної та літературної казки. Різновиди народних казок, їх характерні ознаки* / О.О. Гузь // *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. – 2015. – № 7/8. – С. 2 – 4, 24.
2. Дереза Л.В. *Романтизм и русская литературная сказка первой половины XIX века* / Л.В. Дереза. – Полтава : АСМІІ, 2003. – 250 с.
3. Карпенко С. *Жанрово-видовий феномен української народної казки* / С. Карпенко // *Міфологія і фольклор*. – 2014. – №1/2. – С. 56 – 67.
4. Лановик М.Б., Лановик З.Б. *Українська усна народна творчість: Підручник*. – 4-те вид. стер. – К. : Знання – Прес, 2006. – 591 с.
5. Дмитренко О.В. *Методика роботи з казкою на уроках німецької мови на початковому етапі* / О.В.Дмитренко // *Materials of the XII International scientific and practical conference, «Science and civilization», - 2016.Volume 13. Philological sciences. Sheffield. Science and education LTD* – С. 3-5.